

GORICA - Dvajseta obletnica smrti senatorja, sociologa in filmskega kritika

Trajni Bratinov poduk

Darko Bratina med Kinoateljjevcji v osemdesetih letih

Pred dvajsetimi leti na današnji dan je Darko Bratina umrl v mestecu Obernai nedaleč od Strasbourga, potem ko je še isto jutro pred Svetom Evrope zagovarjal pravice jezikovnih manjšin.

Bil je rojen v Gorici leta 1942, kamor se je po študiju v Trentu ter kasneje zaposliti v Turinu in Trstu ponovno vrnil novembra 1976. Po izobrazbi je bil sociolog, po poklicu univerzitetni docent, po navdihu filmski in – kar je bilo za tedanje čase redkost – televizijski kritik. Po vrnitvi je bil angažiran med Slovenci v Italiji in izposojen politiki, trikrat je bil izvoljen v rimski senat. Z jasno vizijo razvoja prostora in prevetritve manjšine je v Gorici poiskal sogovornike zlasti med mlajšo generacijo. Z njimi je ustanovil Kinoatelje in filmsko združenje Sergio Amidei. Z gledanjem in analiziranjem filmov jim je razširil obzorja, pred njimi je odprl okno na svet in njihova (spo)znanja usmerjal v družbeno angažiranje. Kar je položil vanje, danes še vedno živi in usmerja dejanja.

Dvajsetletnica ne bo šla mimo neopaženo. V petek, **20. oktobra**, bo v palači Fundacije Goriške hranilnice in Hiši filma v Gorici simpozij z delovnim naslovom *Fiducia oltre il confine - Zaupanje preko meje*, ki ga v okviru Tedna sociologije prirejajo univerzi v Trstu in Vidnu, Društvo Darko Bratina in Kinoatelje. To bo priložnost za ponovno osvetlitev Bratinovega sociološkega in političnega delovanja ter aktualizacijo njegove vizije. Nagrado Darko Bratina - Poklon viziji bo Kinoatelje podelil **29. novembra** v goriški Hiši filma. Spremljevalni dogodek bo seminar-simpozij z delovnim naslovom *Vizije v terek, 28. novembra*, ki bo osredotočen na razvoj vizij čezmejnega prostora. Odprt bo za javnost in dvojezičen ter s ciljem uveljavitve novogoriško-goriškega kandidature za Evropsko prestolnico kulture 2025 posebej namenjen institucijam na področju kulture in izobraževanja ter ustvarjalcem iz Gorice in Nove Gorice. Kinoatelje bo Bratinovega nagajenca razglasil **17. oktobra**, festival ob podelitvi nagrade pa bo **med 24. in 30. novembrom** zaobjel Gorico, Novo Gorico, Trst, Videm, Špeter, Izolo in Ljubljano. Prefestivalski dogodek iz programa *Nagrada skozi čas* bo gostovanje Bratinovega nagajenca iz leta 2010, češkega režiserja in direktorja fotografije Miroslava Janeka, ki bo prikazal svoj zadnji film *Normal Autistic Film*.

DVAJSET LET JE ŽE

Retro-vizija, tele-vizija

Dvajset let bo že, pa sem некоč mislil, da čas ne teče tako blazno hitro. Dvajset let, odkar je odšel in s seboj vzel skrivnost svojega ostrega pogleda, svojega analitičnega skalpela, svojega vztrajnega nemira, svoje zavzetosti. Pa saj ga ni vsak v našem minoristanu prepoznal za to, kar je verjetno pomenil. Za nekatere je bil njihov, za druge pa ni bil povsem naš, in pika. Njegove učenčke, nas, pa je morda le česa naučil: na neumnosti in razprtije se ne oziraj in uresničuj to, za kar misliš, da ima pomen in učinek v tvojem okolju, pa čeprav je v začetku to nepriznано. Če v nekaj verjameš, to delaj z razlogom in resno, z daljšo perspektivo, kot jo nemara premore tvoje oko, ker treznja misel vidi dlje. Predvsem pa se izogibaj obrednosti in ne prisegaj na obstoječe. Svet je treba spreminjati, z vizijo, k temu vsaj prispevati, zoperstaviti se tistim, ki trdijo, češ da ni mogoče. Vizije potrebujejo tudi vsaj delnih uresničenj, zato je pred štiridesetimi ustvaril Kinoatelje (in potem še marsikaj drugega), da bi uresničil svojo ljubezen do filma, a tudi da bi premikal, naposled pa je iz stroke in kulture prešel v politiko. Prav takrat, ko so politiki imeli najnižji rating, ker so se države okoristili, namesto da bi jo krepili. Pri nas pa so se marsikateri še okoriščali meje, jo hvalili in branili. Utemeljeval je, da je Goriška čezmejen pojem, da je treba delati na povezanosti in integraciji Gorice in Nove Gorice, tako da bosta lahko postali skupen prostor. A kakšno je stanje stvari po dvajsetih letih? Takšno kot je bilo pred dvajsetimi. Kot da bi bila meja medtem padla zaman. Mala odjuga, isti mraz. Staro mesto hira, novo pa ne najde prave poti, prebija se s pobitimi nosom. Kaj pa mestni upravi? Poljubi na lica, a hrbet proti hrbtu in nobenega vidnega medmestnega projekta. No, morda bo to EZTS-jeva skupna Soča, a to je dika, ni jedro. Tako postaja Darkova vizija vedno bolj ... tele-vizija. Pa saj smo po drugi strani tudi mi, minorci, še vedno v blokistanu, kljub vsem proglašom in bežnim skupnim navdušenjem. Kaj počenjajo naša elita, naše vrhunske organizacije? Pred tridesetimi nas je Darko pehal v organizacije, v medije: le tam lahko izraziš svoj pogled in opozoriš tudi druge na svoj pogled in jih pridobiš za svoje (okolju koristne) načrte. Sam ne prideš nikamor, sam si lahko le čevlje zavžeš. Sedaj pa menda ni več tako, tudi med nami mladi ljudje silijo drugam, tja, kjer ni ne večine ne manjšine, ampak le življenje, svet, delo in odnosi, osvobojeni zamejskega fevdalizma.

Gorica je v teh dneh polna ljudi, stojnic, okusov in vonjav: Banjaluka, Transilvanija, Rusija ... Uspeh čezmejnosti, medkulturnosti? Hmm, laže je razpreti želodec na štiri konce sveta kot preplezati ograjo zasebnih strahov in razvad ...

Aleš Doktorič

KO SLIŠIM BESEDO VIZIJA

Zadnji vizionar našega prostora

Ko slišim besedo vizija, takoj pomislim na Darka Bratina, saj je bil – vsaj zame – zadnji vizionar, ki smo ga prepoznali Slovenci v Italiji in nasploh naš obmejni prostor. Darko je bil človek tega prostora, vrasčen v ta prostor, toda s pogledom vedno navzven, dlje in čez vsako fizično in miselno oviro.

Ko sem ga pri svojih šestnajstih letih prvič srečal in stopil z njim na dolgo in pestro pot sodelovanja, nisem imel nobenega posebnega mnenja, imel pa sem jasen občutek nečesa nenavadnega in neopredeljivega, vsekakor nekonvencionalnega. Tedaj me je potegnil v svet filma in privabil na festival jugoslovanskega filma v Pulju, kjer smo se z Davorinom, Dunjo in Marto ponoči in podnevi potepali po filmskih predstavah v mali zakotni dvorani ali veličastni areni. To je bil zametek Kinoateljeja. V Pulju se je začela moja pot z Darkom v odkrivanju filmske kulture, ki je imela vmesno etapo na tržaški univerzi in se je kasneje nadaljevala na področju politike. Daljša sopotja in kratki odmori, to je bil ritem najinega sodelovanja, ki je doseglo vrhunec med njegovim zadnjim mandatom v rimskem senatu, ko sva bila v vsakodnevem stiku. Takrat sem dobil jasno sliko intenzivnosti njegovega dela in prizadevanj v korist našega prostora. V Darkovi viziji je to bil širok goriški prostor, ki zaobjema čezmejno ozemlje z več kot 300.000 prebivalci, kjer naj baricentrična Gorica sproži in širi koncentrične kroge v slogu velikega objema. Zato pa je bilo potrebno solidno goriško jedro, odprto v svet, jezikovno in kulturno večplastno, brez predsodkov in inkluzivno – jedro, ki ga je Darko ponazarjal s pojmom »Dve Gorici eno mesto« in delovanje v tej smeri spodbujal po načelu: »Misli globalno, deluj lokalno.«

To je bilo v njegovi glavi, načrtih in vsakdanjem delu prisotno deset let PRED Schengnom. Sicer to ni bila niti vizija, bil je jasno opredeljen politični načrt, znotraj katerega smo bili člani slovenske narodne skupnosti akterji, protagonisti in »motor« razvoja. Bili smo povezovalci tega prostora zlasti v gospodarstvu in kulturi, ki ju ne gre ločevati, temveč spletati v dinamiko medsebojnega oplojevanja po načelu: »Več kulture v podjetništvu in več podjetništva v kulturi.« Naravna posledica tovrstnega razmišljanja in načrtovanja je podjetniško-kulturna pobuda na goriškem Travniku, današnji Kinemax in Hiša filma.

Neprestano poseganje po knjigah in stroki, poglobljena analiza, večplastno razumevanje okolja in družbenih silnic, predvsem pa vsakodnevnost stik z ljudmi, vse to je zaznamovalo njegovo politično delo od Gorice do Strasbourga in Rima. Ko tudi danes v senatu slišijo ime Darka Bratine, prvi odziv je: »Gran signore.«

Livio Semolič

GORIŠKA BRDA - Trgatev se zaključuje

Kakovosten letnik

Letošnja letina za petino obilnejša od lanske - Štiristo družin, članic zadružne kleti, trgalo dober mesec

V Kleti Brda letos pričakujejo, da bodo njihovi člani na 1.000 hektarjih vinogradov pridelali dobrih 6.200 ton grozdja, kar je za petino več od lanske količine. »To je najboljše trgatev v zadnjih šestih letih. Ni preobilna, še vedno je manjša od povprečja, a količina so končno takšne, da nam ne bo treba opustiti manj donosnejših trgov, kar smo morali narediti lani,« pravi direktor Kleti Brda Silvan Peršolja. Letošnja trgatev kljub vremenskim preizkušnjam obeta kakovostno zanimiv vinski letnik, primerljiv z letnikoma 2009 in 2006, ki veljata za najbolj v Brdih.

Glede na to, da v izvozu beležijo lepo rast ne le po količini, ampak tudi po prihodkih, so pridelovalcem v Kleti Brda lahko obljubili skoraj za četrtino višje cene. Razpon odkupnih cen se bo tako gibal od 0,40 evra do 1,20 evra za najbolj vrhunsko grozdje.

»Začelo se je žalostno, s pezebo, ki je prizadela ozke doline in nam je odnesla okoli 10 odstotkov pridelka, predvsem chardonnaya in sivega pinota, ki sta najbolj občutljiva. Med letom smo imeli še dvakrat točo, ki pa je prizadela samo en pas v sredini Brd – od Italije do Šmartnega. K sreči je bilo prizadeto območje omejeno na manjše število vinogradov. Nekatere kmetije so res imele tudi 70-odstotno škodo. Ampak v celoti je skupen briški pridelek na ta račun zmanjšan za 10 odstotkov,« razlaga Peršolja.

Glavnina trgatev se je zaključila včeraj, v vinogradih bo ostalo še nekaj cabernetov in rebule za posebne namene. Štiristo družin, članic zadružne kleti, je trgalo dober mesec dni. Letošnja zgodnja trgatev je posledica zgodnjega začetka vegetacije spomladi.

V Kleti Brda so že pred desetletjem trgatev začeli uporabljati za marketinško orodje. »Predvsem za tujce.

Trgatev zadnjih grozdov rebule v vinogradu Golobovih v briški vasi Hruševlje

FOTO KM

Srečali smo se namreč s težavo, kako Američanom, Nemcem ... dopovedati, kaj je Slovenija. Najbolje je torej, da med nekajdnevni obiskom Slovenije obišejo od Ljubljane, Postojnske jame, Soške doline do udeležbe na trgatvi v Goriških Brdih. Vinski marketing, torej ni govorenje o vinu, temveč o teritoriju, ljudeh,« še pojasnjuje Silvan Peršolja.

Katja Munih

DEDNO - Joško Gravner

Nov vinograd nastaja 17 let

Joško Gravner v svojem vinogradu

FOTO ALVISE BARSANTI

Na Dednem, v Goriških Brdih, že sedemnajst let nastaja vinograd. Z vnemo in vztrajnostjo ga ureja Joško Gravner, vinar z Oslavja, ki ne potrebuje posebnih predstavitev, saj je s svojimi vini in »filozofijo« njihovega pridelovanja, ki spojujeta trto, zemljo in naravne cikle, pridobil velik sloves v Italiji in svetu. Tudi projekt, ki se ga je lotil leta 2000, je poseben. Na osmih hektarjih nastaja pravi »vinogradniški vrt«, v katerem ne bodo rasle le trte, ampak tudi drevesa in cvetice. Projekt, v katerem ima velik pomen krajinsko oblikovanje, vključuje tudi tri mlake.

Urejanje vinograda je bilo dolgotrajno in zahtevno. Zaradi značilnosti zemljišča je moral Gravner nekatera dela opraviti brez pomoči strojev. Naliv iz leta 2001 je povzročil večjo škodo na terasah in drenažnem sistemu. Drugi sklop del se je začel leta 2006. Leta 2010 so nasadili za dva hektarja rebule, letos pa osnove za cepljenke, ki jih bodo čez dve leti, ko bodo korenine dovolj razvite, cepili na oko. Trte bodo polno rodnost predvidoma dosegle v sezoni 2024-2025, vino, ki ga bodo pridelali iz tega grozdja, pa bo ustekleničeno leta 2032.

Nagrajena goriška trojica pri novogoriškem županu

Novogoriški župan Matej Arčon bo v ponedeljek ob 13.30 v mestni hiši sprejel tri dijake klasičnega liceja Primož Trubar iz Gorice, ki so na mednarodnem filmskem festivalu Quindici19 za mlade od 15. do 19. leta v Rimu prejeli nagrado »Best Italian Talent 2017« (Najboljši italijanski talent 2017). Danijel Bukovec, Jan Devetak in Alexander Faganel so si jo prislužili s kratkim filmom »sounds.«, ki so ga posneli lani v okviru Mednarodnega mladinskega filmskega tabora v Novi Gorici. Pri nastajanju filma jim je poleg mentorici, Kaje Trkman in Maje Usico, svetloval tudi priznani scenarist in režiser Miroslav Mandić. Nagrado so jim izročili minulo soboto ob udeležbi predsednika žirije, oskarjevega nagajenca Martina Strange-Hansna. Mladinski filmski tabor v Novi Gorici poteka v organizaciji Ustanove Silvana Furlana in v sodelovanju s Kinoateljjejem. Vsako leto ga podpre tudi mestna občina Nova Gorica, ki na ta način skupaj z ustanovo in Kinoateljjejem omogoča mladim, da razvijajo svojo filmsko ustvarjalnost in se predstavijo širši javnosti. Skupaj verjamejo, da je za mlade posebna izkušnja filmsko izobraževanje skozi prakso, z neposrednim izkustvom filma. »Veseli smo, da so skupni napori obrodili tako dober rezultat, saj so mladi filmski ustvarjalci zmagali kar med 600 filmi, ki so na festivalu prispeli z vsega sveta,« poudarjajo na novogoriški občini. (km)